

[Georg Ots hankis Eino Baskinile Moskva peaprokuröriks esinemisloa](#)

"Ma ei tea, kas leidub üldse teist sellist lauljat, keda oleks veetud helikopteriga ühelt jaanitulelt teisele, et ikka paljudes kohtades kuuldaks teda esinemas – aga just nii juhtus Soomes Otsaga," rääkis Georg Otsa sõber Arne Mikk.

21. märtsil möödus tuntud laulja Georg Otsa sünnist 99 aastat ning Tallinnas hakkas sõitma tema mälestustramm. Pealinn otsis välja põnevaid seiku suurmehe eluteelt.

Georg Otsa isa, tunnustatud **ooperitenor** Karl Ots ei soovitanud pojale lauljaks hakata. Küllap hinnates tema häält liiga nõrgaks ja arvates, et Georg ei suuda laval võidu karjuda kõigi nende häälekate tenoritega, kes üksteise võidu, hambad ristas, publiku poolehoidu eest detsibelle välja paisates võistlevad. Seega hakkas Georg Ots koolipoisina hoopis sporti harrastama. Ta kuulus algul noorte meeste kristliku ühingu, hiljem spordiseltsi Kalev liikmeskonda ja tuli nii vabaujumises kui teateujumises 1939. ja 1940. aastal Eesti meistriks. Ta on mänginud ka veepalli ja tulnud oma meeskonnaga Eesti meistrivõistlustel hõbemedalile.

1938. aastal lõpetas Georg Ots Tallinna Prantsuse lütseumi ja õppis seejärel Tondi sõjakoolis. Lühikest aega teenis ta Eesti merejõududes, kuid 1940. aasta sündmused tegid tema teenistusele ja Eesti mereväele lõpu. Kuna algas sõda, siis ei aidanud ka see, et vahepeal oli ta jõudnud astuda Tallinna polütehnilisse instituuti ehituserialale. 18. augustil 1941 mobiliseeriti ta Nõukogude armeesse.

Laulmist alustas Georg Ots sõja ajal Jaroslavlis Aleksander Arderi käe all – teatavasti moodustati seal Eesti kunstiansamblid. Sõja järel algasid õpingud Tallinna konservatooriumis, kus teda juhendas Tiit Kuusik. Pärast kooli lõpetamist sai Georg Otsast vastu isa tahtmist **Estonia teatri** hinnatuim solist.

Georg Ots oli suure südamega inimene, kes elas teistele kaasa. Kui sai, siis aitas. Tuntud näitleja Eino Baskin on nimetanud Otsa suisa oma elupäästjaks – Baskini kinnitusele käis ta omal ajal koguni Moskvast NSV Liidu peaprokuröri juures, et saada Einole esinemisluba.

"Mõistate, muidu oleks ma oma leivast ilma jäänud," on meenutanud Baskin. Näitleja on avaldanud arvamust, et film

Georg Otsast pidanuks tuginema rohkem faktidel, mitte fantaasial. "Filmis oli Matvere Georgina suletud seisus, külm, kauge, vaoshoitud. Mis naistesse puutub, siis on esiridades küll ja küll istumas nähtud neid metsikuid daame, keda Georg Ots huvitas. Aga film mõjus fragmentaarselt," on Baskin öelnud.

Innustas Margarita Voitest

Sõbrad on ka meenutanud, kuidas Georg tegi fantastiliselt kauneid einevõileibu, ja siis püüti teda oma võileibadega üle trumbata. Võsul ehitas ja korrastas laulja hoolega oma suvilat. Ükskord, kui Georg õues puid lõhkus, tulnud aia taha vähe vindine kuju ja öelnud, et ta teab küll, et teine on Georg Ots. Laulja aga ei teinud meest kuulma, lõhkus puid edasi. "Tead, kui sa järgmine kord televiisoris laulad, siis keeran ma televiisori kinni," vihastanud vindine mees ja lahkunud.

"No mina jumaldasin teda küll juba kooliajal," ütles Otsa omaaegne kolleeg, **ooperiprimadonna** Margarita Voites. Ta meenutas, kuidas Georg Ots käis koos Vera Neelusega esinemas Miina Härma nimelises Tartu 2. keskkoolis, kus Voites tol ajal õppis. "See jättis mulle sügava mulje," lausus primadonna. "Tahtsin ka laval niimoodi laulda ja salamisi mõtlesin, et laulaksin koos temaga duetti "Käekene mulle anna, tule mu lossi sa". Tal oli ikka väga ilus hääl. Ja ta oskas selle ilusa häälega ka midagi teha, end muusikas väljendada. Ots oli väga musikaalne, ta pani esinemisse kogu hinge ja emotsionaalsuse."

Voitese sõnul ei esitanud Ots kunagi lihtsalt oma laulu ära, ei täitnud osa teatrilaval lihtsalt niisama, vaid lausa elas selle sees. "Ta oli mulle üldse hingeliselt lähedane inimene, isegi eeskuju," ütles Voites. "Kahju, et ta pidi nii ruttu siit ilmast ära minema. Oleksin kangesti tahtnud veel koos temaga laval olla, ta ikka lubas, et küll me laulame sinuga, aga saatusel olid teised plaanid. Georg oli alati niisugune päikeseline inimene. Lõpus ta trotsis oma haigust ja laulis edasi, püüdis anda oma parima."

Voitese erilise poolehoidu võitis Ots "Rigolettos" esinedes. "See oli lihtsalt fantastiline," nentis lauljanna. "Ma päris nutsin kohe. Otsal oli hea diktsioon, igast sõnast võis aru saada. Väga ilus eesti keel kõlas tema suus. Samamoodi oli nauditav ta vene keel. Seepärast ka teda Venemaal nii armastati. Ja soome keeles laulis ta väga ilusti, veel mõnes muus, näiteks prantsuse keeles."

Otsa kolleegi ja sõbra, lavastaja Arne Miku jutu järgi oli Georg vaatamata oma ülisuurele populaarsusele suhtlemises tavaline inimene ega pidanud end kuidagimoodi tähtsalt üleval. "See imetus, mida eriti naised tema kui laulja vastu üles näitasid, oli tänapäevaga võrreldes lausa uskumatu. Praegu ei oota keegi solisti lillekimbuga tagaukse juures, aga siis oli see tema puhul tavaline," meenutas Mikk. "Ta oskas oma rolli ka väga hästi ja täpselt välja mängida, mitte ainult ei laulnud osa maha – sellepärast oli saalis alati niisugune tunne, et ta laulab just sinule. Aga selle suure populaarsuse kõrval oli ta igapäevaelus väga tagasihoidlik, napsõnaline inimene, mitte mingi lobiseja ja anekdotide rääkija. Ka laste vastu oli Ots alati sõbralik, tegi neile ikka oma mustkunistrikke, lapsed vaatasid teda suurte silmadega."

Kuna Ots oli olnud kõva spordimees, oli tal hea rüht ja sportlik figuur, nii et kui ta seltskonda ilmus, püüdsid kõik mehed ka endal selja veidi sirgemaks ajada.

Kui Ots teatrist päevasest proovist lahkus, ootas teda tihti valvelauas mõni uus laul – heliloojad tõid talle oma teoseid, mida oli vaja juba samal pärastlõunal raadios lindistada.

"Ots oli lisaks Eestile ja Venemaale populaarne ka Soomes," mainis Mikk. "Ma ei tea, kas leidub üldse teist sellist lauljat, keda oleks veetud helikopteriga ühelt jaanitulelt teisele, et ikka paljudes kohtades kuuldaks teda esinemas, nagu juhtus Soomes."

Otsa kolleeg Voldemar Kuslap tunnistas, et Georgi osatäitmised olid isegi paremad kui tolle aja maailma juhtivates teatrites. "Kui mul õnnestus New Yorgi Metropolitan Operas näha "Othellot", siis leidsin, et Otsa Jago kehastus oli palju sügavam ja filigraansem," rääkis Kuslap. "Ta oskas oma rolle teha palju huvitavamalt ja mitmetahulisemalt kui enamik lauljatest näitlejaid. Kui enamus lauljaid võistleb selles, kes keda oma häälega pikali laulab, siis Otsa rollid olid ikka väga peenelt välja lihvitud ja väga mitmetahulised. Isegi kui on kolm pianot, armastavad mõned laulja lausa lõuata, kuid Ots kasutas hoopis teistsugust lähenemist ja see tõi talle tohutu publikumenu. Oma lüürilise häälega suutis Ots ka kõige dramaatilisema rolli märksa huvitavamaks teha kui need lava peal karjused."

Ots elas Kuslapi sõnul pisut valel ajal. "Kui tal oleks soodsamad reisimisvõimalused olnud, oleks ta kindlasti väga suurt rahvusvahelist tähelepanu pälvinud," mainis ta. "Eeskätt Mozarti ooperite esitajana, aga ka paljude teiste heliloojate loomingut esitades. Võin olla õnnelik, et mul õnnestus kõiki Georg Otsa baritoni tipprolle näha."

Töötas lõpuni välja

Oma elu lõpul võitles armastatud laulja ajuvähiga, mis ta lõpuks hauda viis. Ta lavastas Estonias Mozarti ooperit "Don Giovanni". "Meie pikem koostöö oligi sel ajal," lausus Kuslap. "Ta tegi ise ka ooperi suurepärase eestikeelse tõlke itaalia keelest. Oli uurinud arhiivist välja, et Tallinnas kanti "Don Giovanni" ette juba kümme aastat pärast maailma esietendust Prahas, seega palju varem kui paljudes Euroopa suurlinnade ooperiteatrites."

Ots sai teha kümnekond proovi, enne kui haigus ta elu katkestas. "Soome televisioon leidis ka võimaluse ühte tema proovi filmida," lausus Kuslap, "samamoodi kui meie, Eesti TV ei teinud väljagi."

Ühe stseeni proovis ütles

Georg, et kahevõitluses peab löök komtuuri vastu olema täpne ja piisavalt jõuline, et ei oleks asjatuid piinlemisi. "Ta rääkis justkui endast. Me nägime, et tal polnud kerge proovi teha," selgitas Kuslap. "Ta tuli sageli otse keemiaravilt ja suu kuivas, aga korrakski polnud näha enesehaletsemist, ka ei rääkinud ta kunagi oma tervisest. Tema oli alati kõige tervem ja kõige punktuaalsemalt täpne. Proovid algasid õigel ajal."

Kahjuks jäi Otsa viimane töö pooleli, etenduse proovid seisis mõne kuu, kuni tuli Moskvast õpingud lõpetanud Arne Mikk, kes tõi selle lavastuse välja. "Väga läks hinge, kui me siis koos

kogu trupiga sõitsime pärast esietendust Georg Otsa hauale. Värske lumi oli just sadanud. Värelev küünlaleek ja lumine kalmistu tuletasid seal meelde meie viimaseid proove..." meenutas Kuslap.

Kontserdil kõlas Otsa laul lindilt vaid ühe korra tema elus

"Otsa populaarsus oli ikka nii suur, et oleks olnud täielik enesetapp öelda publikule, et Georg Ots täna ei laula," kinnitas Arne Mikk.

Pärast filmi "Mister X" kinodesse jõudmist oli Georg Ots tuntud üle terve suure Nõukogude Liidu. Arne Mikk meenutas, et ühel esinemisel Leningradis tuli Otsal minna oma põhimõtete vastu ja publikut ninapidi vedada. "Hommikul rongist väljudes ütles Ots, et vagunis öö läbi tuul tõmbas ja tal on hääl ära läinud. Oli selge, et kui Ots ei laula, siis kõik need tuhanded inimesed, kes olid pileti ostnud, nõuavad oma raha tagasi," rääkis Mikk. "Siis me mõtlesime Eri Klasiga välja sellise triki, et kuna suures saalis, mis mahutas 4000 inimest, käis kõik nagoonii läbi mikrofoni, tõime Leningradi raadiost ruttu Mister X-i aaria ja panime Georg Otsa laulma algul lava sügavusse, mikrofoni käes. Orkester harjutas seda lugu ka kaasa mängima. See õnnestus nii edukalt, et nõuti loo kordamist. Siis tegi dirigent Klas meeletult ringe helitehniku putka poole. Tehnik sai õnneks asjast aru ja pani loo uuesti lindilt käima." See oli Miku kinnitusel ainus kord, kus Georg Ots pidi olude sunnil publikut petma. "Tema populaarsus oli ikka nii suur, et oleks olnud täielik enesetapp öelda publikule, et Georg Ots täna ei laula," kinnitas Mikk. Samas meenutas ta ka neid arvukaid kordi, mil laulja oli Estonia etendustel kaasa teinud palavikuga. "Ta ütles, et ei saa lihtsalt laulmata jätta, kui inimesed on kusagilt Eestimaa teisest otsast bussiga kohale tulnud. Aga ta oskas ikka sellest olukorrast auga välja tulla, kui hääl ei olnud päris korras."

[Georg Ots sai trammi ning saab monumendi ja lavastuse](#)

Linnaleht Tallinn 22.03.2019